

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 10.06.2004
COM(2004)415 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

Ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τα βιολογικά τρόφιμα και τη βιολογική γεωργία

{SEC(2004)739}

1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με την παρούσα ανακοίνωση σχετικά με τα βιολογικά τρόφιμα και τη βιολογική γεωργία, η Επιτροπή επιδιώκει να εκτιμήσει την κατάσταση και να θέσει τις βάσεις για τη διαμόρφωση πολιτικής κατά τα προσεχή έτη, παρέχοντας κατ' αυτόν τον τρόπο μια συνολική στρατηγική θεώρηση της συμβολής της βιολογικής γεωργίας στην κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ).

Κατά τον σχεδιασμό σφαιρικής πολιτικής για τη βιολογική γεωργία, θα πρέπει να αναγνωρίζεται ο διπλός ρόλος της στην κοινωνία.

1. Η εμπορία βιολογικών τροφίμων ανταποκρίνεται στα μελήματα ορισμένων καταναλωτών και, συνεπώς, θα πρέπει να ανταμείβεται από την αγορά, το οποίο συνεπάγεται χρηματοδότηση από τους καταναλωτές. Από την άποψη αυτή, η ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας θα διέπεται από τους κανόνες της αγοράς.
2. Η βιολογική διαχείριση της γης είναι γνωστό ότι αποδίδει δημόσια αγαθά, πρωτίστως περιβαλλοντικά, αλλά και οφέλη στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, ενώ μπορεί επίσης να οδηγήσει από ορισμένες απόψεις σε βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ζώων. Υπό το πρίσμα αυτό, η ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας πρέπει να καθοδηγείται από την κοινωνία.

Για να εξασφαλιστεί σταθερή ανάπτυξη της αγοράς, χρειάζεται ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης.

Από την ανάλυση της Επιτροπής προέκυψε ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στη διευκόλυνση της ανάπτυξης της αγοράς. Το σημερινό μερίδιο στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15 κρατών μελών (ΕΕ-15) ανέρχεται κατά μέσον όρο σε 2% περίπου. Για να αυξηθεί το ποσοστό αυτό ή έστω να διατηρηθεί μακροπρόθεσμα, απαιτείται ακριβέστερη εστίαση στις προσδοκίες των καταναλωτών. Οι καταναλωτές χρειάζονται καλύτερες πληροφορίες για τις βασικές αρχές και τους στόχους της βιολογικής γεωργίας, καθώς και για τις θετικές επιπτώσεις της, λόγω χάριν στο περιβάλλον. Ταυτόχρονα, έχει σημασία να διασφαλιστεί η ακεραιότητα του συστήματος ελέγχου.

Το εσωτερικό εμπόριο βιολογικών προϊόντων παρεμποδίζεται από την πληθώρα διαφορετικών εθνικών και ιδιωτικών προτύπων και από την εφαρμογή τους, γεγονός που μπορεί να περιπλέξει πολύ την πώληση βιολογικών προϊόντων σε άλλα κράτη μέλη. Ο καθορισμός κοινών στόχων, η διατύπωση πολυμερούς έννοιας της ισοδυναμίας, η περαιτέρω εναρμόνιση των απαιτήσεων ελέγχου και η μεγαλύτερη έμφαση στο λογότυπο της ΕΕ θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ελαχιστοποίηση των ανωτέρω προβλημάτων.

Για να διευκολυνθεί η επέκταση της βιολογικής γεωργίας, αλλά και να αυξηθεί η παραγωγική ικανότητα, απαιτούνται νέες πληροφορίες και, προ πάντων, νέες τεχνολογίες. Είναι επομένως απαραίτητο να εξασφαλιστεί η αναγκαία έρευνα με αντικείμενο τις βιολογικές μεθόδους γεωργικής παραγωγής και μεταποίησης. Ταυτόχρονα, πρέπει να βελτιωθεί η συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων για την παραγωγή και την αγορά.

Ένας από τους στόχους της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ του 2003 ήταν η προώθηση μεθόδων παραγωγής ικανών να προσφέρουν φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα υψηλής ποιότητας. Η βιολογική γεωργία αποτελεί σημαντικό μηχανισμό για την επίτευξη του στόχου αυτού.

Οι γεωργοί που εφαρμόζουν βιολογικές μεθόδους δικαιούνται σήμερα στήριξη στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα της ΚΓΠ μέσω των άμεσων ενισχύσεων και των μέτρων στήριξης των τιμών. Το σημαντικότερο είναι ότι η βιολογική γεωργία έχει ενταχθεί πλήρως στην πολιτική

αγροτικής ανάπτυξης – τον δεύτερο πυλώνα της ΚΓΠ – και καταλαμβάνει περίοπτη θέση στα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα. Η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ του 2003 παρέχει ένα χρήσιμο πλαίσιο για τη μελλοντική ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας και θέτει στη διάθεση των κρατών μελών μια σειρά μέσων.

Με βάση των ανωτέρω ανάλυση και τα μέχρι τώρα επιτεύγματα, οι βασικές προτάσεις του σχεδίου δράσης επικεντρώνονται στα ακόλουθα:

- ανάπτυξη της αγοράς των βιολογικών τροφίμων καθοδηγούμενη από τις πληροφορίες με την ευαισθητοποίηση των καταναλωτών, την παροχή περισσότερων πληροφοριών και την καλύτερη προβολή σε καταναλωτές και επιχειρήσεις, την τόνωση της χρήσης του λογότυπου της ΕΕ στα προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων των εισαγόμενων, την αύξηση της διαφάνειας όσον αφορά τα διάφορα πρότυπα και με τη βελτίωση των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων για την παραγωγή, την προσφορά και τη ζήτηση ως εργαλείων άσκησης πολιτικής και προώθησης στην αγορά·
- αύξηση της αποδοτικότητας της δημόσιας χρηματοδότησης της βιολογικής γεωργίας, ενθαρρύνοντας τα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν περισσότερο και με μεγαλύτερη συνέπεια τα διάφορα μέσα αγροτικής ανάπτυξης, λόγω χάριν μέσω των εθνικών σχεδίων δράσης, και ενισχύοντας την έρευνα για τη βιολογική γεωργία·
- βελτίωση και ενίσχυση των κοινοτικών προτύπων για τη βιολογική γεωργία και των απαιτήσεων που αφορούν τις εισαγωγές και τους ελέγχους με: ορισμό των βασικών αρχών της βιολογικής γεωργίας, ώστε να αναφέρεται ρητά ότι αυτή συνιστά δημόσια υπηρεσία· αύξηση της διαφάνειας και της εμπιστοσύνης των καταναλωτών· σύσταση ανεξάρτητης επιτροπής για επιστημονικές και τεχνικές γνωμοδοτήσεις· περαιτέρω εναρμόνιση και ενίσχυση των προτύπων μέσω των διεθνών οργανισμών· βελτίωση των προτύπων, π.χ. όσον αφορά τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων· συμπλήρωση των προτύπων σε πεδία που δεν καλύπτονται σήμερα, όπως οι υδατοκαλλιέργειες, ή των προτύπων που σχετίζονται με το περιβάλλον, όπως η χρήση ορυκτών πηγών ενέργειας κ.λπ.· επεξήγηση των προτύπων που απαγορεύουν τη χρήση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ)· αύξηση της αποδοτικότητας και της διαφάνειας του συστήματος ελέγχου· και, τέλος, με την αύξηση της αποτελεσματικότητας των διατάξεων που διέπουν τις εισαγωγές.

Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την ανάλυση που χρησιμοποιήθηκε ως βάση και τις διάφορες δράσεις που απαριθμούνται κατωτέρω παρατίθενται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής "Ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τα βιολογικά τρόφιμα και τη βιολογική γεωργία" του Ιουνίου του 2004. Το έγγραφο αυτό διατίθεται στην ακόλουθη ιστοσελίδα του εξυπηρετητή EUROPA:

http://europa.eu.int/comm/agriculture/qual/organic/plan/index_el.htm.

2. ΔΡΑΣΕΙΣ

2.1. Η αγορά των βιολογικών τροφίμων

Δράση αριθ. 1

Τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2826/2000 του Συμβουλίου (προώθηση στην εσωτερική αγορά), ώστε να δοθούν στην Επιτροπή περισσότερες δυνατότητες απευθείας δράσης για να διοργανώνει εκστρατείες ενημέρωσης και προώθησης με θέμα τη βιολογική γεωργία.

Έναρξη πολυετούς εκστρατείας ενημέρωσης και προώθησης σε όλη την έκταση της ΕΕ με σκοπό, αφενός την πληροφόρηση των καταναλωτών, των κυλικείων των δημόσιων οργανισμών, των σχολείων και άλλων βασικών παραγόντων της τροφικής αλυσίδας σχετικά με την αξία της βιολογικής γεωργίας, κυρίως τα περιβαλλοντικά οφέλη της και, αφετέρου, τη ευαισθητοποίηση των καταναλωτών και την καλύτερη αναγνώριση των βιολογικών προϊόντων εκ μέρους τους, συμπεριλαμβανομένης της αναγνώρισης του λογότυπου της ΕΕ.

Έναρξη εκστρατειών ενημέρωσης και προώθησης, προσαρμοσμένων στις ανάγκες σαφώς καθορισμένων τύπων καταναλωτών, όπως οι περιστασιακοί αγοραστές και τα δημόσια κυλικεία.

Ενίσχυση των προσπαθειών συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών και επαγγελματικών οργανώσεων στην κατάστρωση στρατηγικής για τις εκστρατείες.

Δράση αριθ. 2

Δημιουργία και συντήρηση βάσης δεδομένων στο Διαδίκτυο, η οποία θα παραθέτει τα διάφορα ιδιωτικά και εθνικά πρότυπα (συμπεριλαμβανομένων των διεθνών προτύπων και των εθνικών προτύπων που τηρούνται στις κυριότερες αγορές εξαγωγών) σε αντιπαραβολή με το κοινοτικό πρότυπο.

Δράση αριθ. 3

Βελτίωση της συλλογής στατιστικών στοιχείων για την παραγωγή και την αγορά των βιολογικών προϊόντων.

2.2. Δημόσια πολιτική και βιολογική γεωργία

Δράση αριθ. 4

Παροχή στα κράτη μέλη της δυνατότητας να συμπληρώνουν με ενισχύσεις τη στήριξη από την ΕΕ των οργανώσεων παραγωγών του κλάδου των οπωροκηπευτικών που εφαρμόζουν βιολογικές μεθόδους παραγωγής.

Δράση αριθ. 5

Η Επιτροπή θα δημιουργήσει κατάλογο επιλογής σε δικτυακό τόπο, όπου θα απαριθμούνται όλα τα μέτρα της ΕΕ, των οποίων μπορεί να κάνει χρήση ο κλάδος της βιολογικής γεωργίας σε σχέση με την παραγωγή, την εμπορία και την ενημέρωση.

Δράση αριθ. 6

Η Επιτροπή συνιστά ένθερμα στα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν πλήρως στα οικεία προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης τα διαθέσιμα μέσα στήριξης της βιολογικής γεωργίας, λόγω χάριν καταρτίζοντας εθνικά ή περιφερειακά σχέδια δράσης με επίκεντρο:

- την τόνωση της ζήτησης με χρήση των νέων προγραμμάτων που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας·
- ενέργειες για τη μακροπρόθεσμη διατήρηση των οφελών από πλευράς προστασίας του περιβάλλοντος και της φύσης·
- την παροχή κινήτρων στους γεωργούς που εφαρμόζουν βιολογικές μεθόδους για τη μετατροπή του συνόλου αντί μέρους της εκμετάλλευσης·
- την παροχή στους γεωργούς που εφαρμόζουν βιολογικές μεθόδους των ίδιων δυνατοτήτων λήψης στήριξης για επενδύσεις όπως στους υπόλοιπους γεωργούς·
- την παροχή κινήτρων στους παραγωγούς για τη διευκόλυνση της διανομής και της εμπορίας με την ενοποίηση της αλυσίδας παραγωγής μέσω (συμβατικών) διακανονισμών μεταξύ των διαφόρων παραγόντων·
- τη στήριξη των υπηρεσιών διάδοσης των γνώσεων·
- την εκπαίδευση και την κατάρτιση όλων των επιχειρηματιών του κλάδου της βιολογικής γεωργίας, που θα καλύπτει τη παραγωγή, τη μεταποίηση και την εμπορία·
- την προτίμηση στη βιολογική γεωργία ως διαχειριστική επιλογή σε περιβαλλοντικά ευπαθείς περιοχές (χωρίς περιορισμό της βιολογικής γεωργίας σε αυτές).

Δράση αριθ. 7

Ενίσχυση της έρευνας για τη βιολογική γεωργία και τις βιολογικές μεθόδους παραγωγής.

2.3. Πρότυπα και έλεγχος – διασφάλιση της ακεραιότητας

Δράση αριθ. 8

Αύξηση της διαφάνειας του κανονισμού με ορισμό των βασικών αρχών της βιολογικής γεωργίας.

Δράση αριθ. 9

Διασφάλιση της ακεραιότητας της βιολογικής γεωργίας με ενίσχυση των προτύπων και διατήρηση των προβλεπόμενων καταληκτικών ημερομηνιών των μεταβατικών περιόδων.

Δράση αριθ. 10

Συμπλήρωση και περαιτέρω εναρμόνιση των προτύπων της βιολογικής γεωργίας με:

- κατάρτιση καταλόγου επιτρεπόμενων προσθέτων και βοηθημάτων επεξεργασίας για τα μεταποιημένα ζωικά προϊόντα·
- εξέταση του ενδεχομένου εκπόνησης ειδικών προτύπων για τους βιολογικούς οίνους·

- βελτίωση των προτύπων που αφορούν τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων·
- εξέταση της ανάγκης επέκτασης του πεδίου εφαρμογής σε άλλους τομείς, όπως οι υδατοκαλλιέργειες·
- εξέταση της ανάγκης βελτίωσης των προτύπων που αφορούν το περιβάλλον (χρήση ενέργειας, βιοποικιλότητα, προστασία του τοπίου κ.ά.).

Δράση αριθ. 11

Σύσταση ανεξάρτητης επιτροπής εμπειρογνομένων για την παροχή τεχνικών συμβουλών.

Δράση αριθ. 12

Προσθήκη στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2092/91 του Συμβουλίου διατάξεων που θα διευκρινίζουν ότι

- τα προϊόντα στην ετικέτα των οποίων αναγράφεται ότι περιέχουν ΓΤΟ, δεν μπορούν να επισημαίνονται ως βιολογικά·
- τα γενικά όρια επισήμανσης ισούνται με τα όρια συμπτωματικής παρουσίας ΓΤΟ σε προϊόντα (πλην των σπόρων προς σπορά) που χρησιμοποιούνται στη βιολογική γεωργία.

Η Επιτροπή εξακολουθεί να μελετά το ζήτημα του κατά πόσον είναι αναγκαίο να καθοριστούν, και σε ποιο ύψος, ειδικά όρια για τους σπόρους προς σπορά που χρησιμοποιούνται στη βιολογική γεωργία.

Δράση αριθ. 13

Βελτίωση των επιδόσεων των ελεγκτικών οργανισμών και αρχών με την εισαγωγή προσέγγισης βασισμένης στον κίνδυνο, με στόχο τους επιχειρηματίες που αντιπροσωπεύουν τον υψηλότερο κίνδυνο δολίων πρακτικών και της απαίτησης για διασταυρούμενους ελέγχους στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2092/91.

Δράση αριθ. 14

Συνέχιση των εργασιών που βρίσκονται σε εξέλιξη στο ΚΚΕρ και έχουν ως αντικείμενο την ανάπτυξη μεθόδων δειγματοληψίας και ανάλυσης με δυνατότητα χρήσης στη βιολογική γεωργία.

Δράση αριθ. 15

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μελετήσουν τη δυνατότητα χρησιμοποίησης του συστήματος ταυτοποίησης αγροτεμαχίων, που έχει καθιερωθεί στο πλαίσιο της διαχείρισης της ΚΓΠ, για τον εντοπισμό και την παρακολούθηση των γαιών στις οποίες ασκούνται δραστηριότητες βιολογικής γεωργίας.

Δράση αριθ. 16

Βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των ελεγκτικών οργανισμών, καθώς και μεταξύ αυτών και των αρμόδιων για την εφαρμογή αρχών στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2092/91.

Δράση αριθ. 17

Ανάπτυξη ειδικού συστήματος διαπίστευσης των ελεγκτικών οργανισμών στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2092/91.

Δράση αριθ. 18

Η Επιτροπή θα δημοσιεύει τις ετήσιες εκθέσεις που υποβάλλουν τα κράτη μέλη σχετικά με την εποπτεία των εγκεκριμένων οργανισμών ελέγχου. Η δημοσίευση θα περιλαμβάνει στατιστικά στοιχεία για το είδος και τον αριθμό των παραβάσεων.

Δράση αριθ. 19

Ενίσχυση των προσπαθειών για την προσθήκη τρίτων χωρών στον κατάλογο ισοδυναμίας, συμπεριλαμβανομένων επιτόπιων αξιολογήσεων.

Τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2092/91 του Συμβουλίου για τη βιολογική γεωργία, με αντικατάσταση της ισχύουσας εθνικής παρέκκλισης για τις εισαγωγές από ένα νέο μόνιμο σύστημα, στο οποίο θα χρησιμοποιούνται τεχνικές αξιολογήσεις ισοδυναμίας από οργανισμούς που θα ορίζει η Κοινότητα για το σκοπό αυτό. Το εν λόγω σύστημα μπορεί να περιλάβει, μετά από κατάλληλες διαβουλεύσεις, την κατάρτιση ενιαίου και διαρκούς κοινοτικού καταλόγου ελεγκτικών οργανισμών, οι οποίοι θα είναι αναγνωρισμένοι ως ισοδύναμοι για τις δραστηριότητές τους σε τρίτες χώρες που δεν συμπεριλαμβάνονται ήδη στον κατάλογο ισοδυναμίας.

Συνέχιση της μέριμνας ώστε να λαμβάνονται υπόψη στον προσδιορισμό της ισοδυναμίας με τρίτες χώρες οι διαφορετικές κλιματικές και γεωργικές συνθήκες και το στάδιο ανάπτυξης της βιολογικής γεωργίας στην εκάστοτε χώρα.

Μετά την έναρξη ισχύος του ανωτέρω συστήματος, παροχή πρόσβασης στο λογότυπο της ΕΕ σε όλα τα εισαγόμενα προϊόντα.

Δράση αριθ. 20

Συστηματική σύγκριση μεταξύ του κοινοτικού προτύπου για τη βιολογική γεωργία, των κατευθυντήριων γραμμών του Codex Alimentarius και των προτύπων της IFOAM (βλ. επίσης δράση αριθ. 2).

Ενίσχυση των προσπαθειών για την παγκόσμια εναρμόνιση και τη διατύπωση πολυμερούς έννοιας της ισοδυναμίας με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές του Codex Alimentarius και σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, τις τρίτες χώρες και τον ιδιωτικό τομέα.

Στήριξη της δημιουργίας ικανότητας στις αναπτυσσόμενες χώρες στο πλαίσιο της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ με διευκόλυνση της ενημέρωσης σχετικά με τις δυνατότητες που προσφέρουν τα γενικότερα μέσα στήριξης, εάν χρησιμοποιηθούν για την προαγωγή της βιολογικής γεωργίας.

Θα εξεταστούν και άλλα μέτρα για τη διευκόλυνση του εμπορίου βιολογικών προϊόντων από αναπτυσσόμενες χώρες¹.

¹ Σύμφωνα με το άρθρο 12 της συμφωνίας του ΠΟΕ για τα τεχνικά εμπόδια στις εμπορικές συναλλαγές, τα μέρη επιφυλάσσουν διαφοροποιημένη και ευνοϊκότερη μεταχείριση στις αναπτυσσόμενες χώρες που είναι συμβαλλόμενα μέρη στη συμφωνία αυτή.

Δράση αριθ. 21

Ενίσχυση της αναγνώρισης των προτύπων της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία και των οικείων συστημάτων ελέγχου σε τρίτες χώρες με τη λήψη διαπραγματευτικής εντολής από το Συμβούλιο.

3. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η πρόοδος των δράσεων αριθ. 19 και 21 για την αύξηση του αριθμού τρίτων χωρών που καλύπτονται από ισοδυναμία στις εισαγωγές και από διμερείς συμφωνίες αμοιβαίας αναγνώρισης, αντίστοιχα, εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα ανθρώπινου δυναμικού.

Οι δράσεις αριθ. 1 και 7 θα υλοποιηθούν εντός των ορίων των υφισταμένων κονδυλίων του προϋπολογισμού. Όσον αφορά τη δράση αριθ. 11 για τη σύσταση ανεξάρτητης επιτροπής εμπειρογνομόνων, δεν αναμένονται αξιοσημείωτες επιπτώσεις.

Οι υπόλοιπες δράσεις δεν θα έχουν επιπτώσεις στον κοινοτικό προϋπολογισμό.

Τέλος, η εφαρμογή του παρόντος σχεδίου εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα ανθρώπινου δυναμικού στις υπηρεσίες της Επιτροπής για να χειριστεί τα διάφορα είδη προβλεπόμενων δράσεων.

4. ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Το παρόν σχέδιο δράσης αποτελεί ένα βήμα προόδου στη διαδικασία προαγωγής της βιολογικής γεωργίας στην Ευρώπη παράλληλα με τον υπόλοιπο κόσμο.

Για την κατάρτιση του σχεδίου δράσης, η Επιτροπή υιοθέτησε μια ρεαλιστική προσέγγιση, με γνώμονα κατ' αρχάς την ανάλυση τρόπων χρησιμοποίησης ή προσαρμογής υφιστάμενων πολιτικών.

Η Επιτροπή θα αρχίσει αμέσως να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για να σημειωθεί πρόοδος σύμφωνα με τις προσδιοριζόμενες κατευθύνσεις.